

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.625/2017/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Novák Rudolf ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek - a Dr. Ádám Sándor ügyvéd (cím) által képviselt Lombard Pénzügyi és Lízing Zrt. (cím) alperessel szemben szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében az Egri Törvényszék 11.P.20.112/2016/24. számú ítélete ellen a felperes 25. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett részét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperes részére 19 050 (Tizenkilencezer-ötven) forint másodfokú perköltséget, az államnak pedig - külön felhívásra - 47 900 (Negyvenhétezer-kilencszáz) forint feljegyzett fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperes 2008. szeptember 17. napján kölcsönszerződést kötött az alperes jogelődjével: a 'jogelőd neve'-vel (a továbbiakban: az alperes). A megállapodás szerint a kölcsön összege 1 000 000 Ft, a törlesztőrészletek száma 117 db, az induló havi törlesztőrészlet 17 612 Ft, az összes törlesztőrészlet 2 060 604 Ft, a teljes hiteldíj mutató (THM) 19,66%, a mértékadó devizanem pedig CHF. A kölcsönszerződés részévé vált az alperes HIT/2008.07.01. számú Üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely alapján a felperes a kamatváltozás I. és II. elszámolási módjaként „normál deviza konstrukciót” választott.

Az Üsz. releváns rendelkezései:

- I.6. Normál deviza konstrukció: amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a kölcsönbevevő a kamatváltozás I-t és a kamatváltozás II-t a kölcsönbeadó hirdetménye szerint köteles megfizetni.
- I.7. Havi fix konstrukció: amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a kölcsönbevevővel a kamatváltozás I. és II. elszámolása a futamidő végén történik, amennyiben a futamidő alatt nem következik be rendkívüli kamat- és/vagy árfolyamesemény.
- I.15. Törlesztőrészlet: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott esedékességekhez tartozó tőke-, valamint kamattörlesztési kötelezettségek együttes összege.
- I.17. Mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem. Amennyiben a mértékadó devizanem forint, úgy értelemszerűen a kamatváltozás II-re és a kamatváltozás III-ra vonatkozó rendelkezések nem kerülnek alkalmazásra.
- I.22. Árfolyam: a 'bank neve' által a mértékadó devizanemre kiemelt ügyletek számára jegyzett, hivatalos, forintban kifejezett árfolyam.

- I.23. Rendkívüli árfolyamesemény: az árfolyam szélsőséges mértékű (25%-ot meghaladó) növekedése a mértékadó árfolyamhoz képest vagy egyéb, a Magyar Nemzeti Bank, mint jegybank által fogantatosított rendkívüli intézkedés, amely a forint árfolyamát a jövőben szélsőségesen befolyásolhatja.
- I.24. Mértékadó árfolyam: a mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötté napján.
- I.25. b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

$$\text{Kamatváltozás II.} = \text{fizetési kötelezettség} \times ((\text{fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam} / \text{mértékadó árfolyam}) - 1).$$
- I.25. c) Kamatváltozás III. (árfolyamváltozás): a kölcsönszerződés futamidő lejárt előtti megszűnésekor fizetendő - ki nem terhelt - kamatkülönbözet, amelynek mértéke a szerződés megszűnésének eseteit szabályozó rendelkezésekben külön került meghatározásra.
- IV.4. A hitelező jogosult a folyósított kölcsönösszeg után kamatot felszámítani, ennek képletét, valamint az abban foglalt változók definícióját az Üsz. IV.4. pontja tartalmazza.
- IV.6. Az esedékessé vált törlesztőrészekre jutó kamatváltozás II-t a hitelező utólag - a hirdetményben közzétett gyakorisággal - terheli ki, amennyiben a még ki nem terhelt valamennyi kamatváltozás II. összege legalább a hirdetményben meghatározott mértéket elérte. A szerződés megszűnésekor a hitelező a ki nem terhelt valamennyi kamatváltozás II-t kiterheli, illetve jóváírja.
- V.5. Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt mértékadó devizanem nem magyar forint (HUF), a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke euró esetében a mindenkori intervenció sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az euró keresztárfolyamának változása.

Az alperes a 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) alapján elszámolt a felperessel, amelyben az induló ügyleti kamatláb mértékét a szerződéskötés időpontjában évi 17,89%-ban határozta meg. Az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

A felperes a módosított keresetében a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását kérte. Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a megállapodás nem tartalmazza az ügyleti kamat százalékos mértékét, ezért az a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 213. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján semmis. Másodlagosan úgy érvelt, hogy a szerződés a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 209/A. §-ának (2) bekezdése alapján tisztességtelen, mivel az alperes az árfolyamkockázatra vonatkozóan nem adott megfelelő tájékoztatást. Az érvénytelen szerződés határozathozatalig történő hatályossá nyilvánítását, továbbá elsődlegesen az alperes 598 146 Ft és járulékai megfizetésére kötelezését, másodlagosan pedig annak megállapítását kérte, hogy a tartozása 2016. február 1. napján 120 205 Ft volt.

Az alperes elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a felperes a kamat százalékos mértékének hiányára alapított keresetét a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 146/A. §-ának (1) bekezdésében foglalt határidőn túl terjesztette elő, ezért az érdemben nem bírálható el. A másodlagos ellenkérelmében elismerte, hogy ez az érvénytelenségi ok fennáll, állította azonban, hogy az kiküszöbölhető, a kamat százalékos mértéke ugyanis a szerződésben foglalt adatok alapján meghatározható, ezért az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánítását kérte annak megállapításával, hogy az induló ügyleti kamat évi 17,89%. Kifejtette, hogy a kölcsönszerződés egyedi része és az Üsz. rendelkezései alapján egyértelmű és világos, hogy a megállapodás

árfolyamkockázatot tartalmaz, amelyet teljes mértékben az adós visel, ezért a szerződés tisztességtelenség címén nem semmis.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletében megállapította, hogy a kölcsönszerződés érvénytelen, azt érvényessé nyilvánította azzal, hogy az éves ügyleti kamat mértéke 17,89%. Az ezt meghaladó keresetet elutasította, kötelezte a feleket az állam részére személyenként 25 150 Ft kereseti illeték megfizetésére és megállapította, hogy az eljárással felmerült költségeiket a felek maguk viselik.

Az ítéletét a tisztességtelenségre alapított kereseti kérelem tekintetében azzal indokolta, hogy bár a szerződéskötést megelőzően a Hpt. 203. §-a (4) és (5) bekezdései által előírt írásbeli kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült, emiatt a megállapodás nem semmis, az ugyanis az árfolyamkockázatra vonatkozóan a 2/2014. Polgári jogegységi határozatnak megfelelő tájékoztatást tartalmaz. Rámutatott, hogy a szerződés mértékadó devizanemet meghatározó rendelkezése, továbbá az - annak részévé vált - Üsz. I.17., I.22., I.23., I.24., I.25.b), IV.6. és V.5. pontjai alapján egy általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintető átlagos fogyasztó számára egyértelműnek kellett lennie, hogy a megállapodás árfolyamkockázattal jár, amelynek következtében a fogyasztó fizetési kötelezettsége felső határ nélkül, előre nem látható mértékben megemelkedhet. Az a tény, hogy a felperes a saját bevallása szerint nem olvasta el a szerződést, nem eshet az alperes terhére. Kifejtette, hogy a felperes a per során nem igazolta, hogy a szerződéskötés során az alperes részéről eljár V. T.-tól olyan tájékoztatást kapott, amelyből alappal gondolhatta, hogy az árfolyamváltozásnak - a szerződésben foglalt tájékoztatással szemben - kicsi az esélye, a tanú ugyanis a szerződéskötés konkrét körülményeire nem emlékezett, és nem állította határozottan, hogy a felperes felé ilyen nyilatkozatot tett. Utalt azonban arra is, hogy amennyiben a tanú mégis azt mondta volna a felperesnek, hogy az árfolyamváltozás esélye kicsi, e nyilatkozatból a felperes alappal nem feltételezhette, hogy az árfolyamkockázat nem valós. Erre csak az adott volna alapot, ha az alperes szerződéskötéskor eljár képviselője kifejezetten és határozottan úgy nyilatkozott volna a felperes felé, hogy a jövőben nem lesz jelentős árfolyamemelkedés, ilyen nyilatkozatot azonban a felperes nem igazolt, így a tisztességtelenségre alapított keresete nem volt alapos.

Az ügyleti kamat százalékos mértékének hiányára alapított kereset kapcsán rámutatott arra, hogy azt a felperes valóban a Pp. 146/A. §-a (1) bekezdésében írt határidőn túl terjesztette elő, ez azonban a kereset elbírálását nem akadályozta meg, mert e semmisségi okot a bíróság hivatalból maga is észlelte, és azt érdemben az alperes sem vitatta. Mivel pedig az induló ügyleti kamat éves százalékos mértékét a szerződés valóban nem tartalmazza, megállapította, hogy az a Hpt. 213. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján érvénytelen.

Kifejtette, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményei körében nem érvényesült a kereseti kérelemhez kötöttség (1/2010. (VI.28.) PK vélemény 7. pontja), a 6/2013. Polgári jogegységi határozat 4. pontja alapján pedig az érvényessé nyilvánításra kellett törekedni. Rámutatott, hogy ezen érvénytelenségi ok kapcsán a felperest tényleges érdeksérelem nem érte, hiszen a felek a kamat összegében megállapodtak, csupán annak a százalékos mértékét mulasztották el feltüntetni. Noha ezen adat szerződésben történő rögzítésének jogalkotói célja az ügyfélnek a hitel tényleges költségeire vonatkozó megfelelő tájékoztatása volt, ezt a feladatot elsősorban a THM tölti be, amelyet a megállapodás tartalmazott is, ezért az ügyleti kamat százalékos mértékének hiánya ebből a szempontból sem okozott érdeksérelmet a felperes számára. Erre tekintettel a szerződést érvényessé nyilvánította, és az induló ügyleti kamat mértékét az alperes által csatolt és a felperes által nem vitatott számítás alapján évi 17,89%-ban határozta meg, figyelemmel arra is, hogy ez az

induló kamatláb szerepelt a DH2 törvény alapján készített felülvizsgált elszámolásban, amelynek tartalmát vitássá tenni már nem lehet.

A pernyertesség-pervesztesség arányát 50-50%-ban határozta meg, ezért mindkét felet a feljegyzett illeték felének megfizetésére kötelezte annak megállapításával, hogy az általuk előlegezett költségeket maguk viselik [Pp. 81. §-ának (1) bekezdése].

A felperes a fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének a módosított kereset szerint történő megváltoztatását kérte.

Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság az ügyleti kamat százalékos mértékének hiánya folytán érvénytelen kölcsönszerződést érvényessé nyilvánította. Kifejtette, hogy a Hpt. 213. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján a fogyasztót a THM és a kamat százalékos mértékének együttes feltüntetésével kell tájékoztatni a hiteldíj mértékéről, ezért a kamat százalékos mértékének hiánya súlyos érdeksérelmet okozott a felperes számára, különös figyelemmel arra, hogy a kamat mértéke a 6/2013. polgári jogegységi határozat 1. pontja szerint is a devizalapú kölcsönszerződések lényeges eleme, a THM-ből pedig önmagában nem lehet megállapítani, hogy a hiteldíjon belül milyen arányt képviselnek a forintban számolt költségek és az árfolyamváltozással érintett kamat.

Állította, hogy az elsőfokú bíróság alap nélkül utasította el a tisztességtelenségre alapított kereseti kérelmét. Kifejtette, hogy a szerződés és az Üsz. elsőfokú ítéletben felhívott rendelkezései nem tárják fel az árfolyamkockázat mibenlétét és lehetséges következményeit a fogyasztó számára, csupán az árfolyamkockázat fogyasztóra történő telepítésével kapcsolatos technikai szabályokat tartalmaznak. Ezekből egy fogyasztó számára nem volt nyilvánvaló, hogy az árfolyamkockázatot korlátlanul és kizárólagosan vállalja, az pedig nem várható el egy fogyasztótól, hogy az Üsz. kereszthivatkozásait értelmezze, és logikai következtetések útján maga jusson el erre a felismerésre. Rámutatott, hogy V. T. vallomása alapján a felperes alappal gondolhatta, hogy az árfolyamkockázat nem valós, és annak van felső határa.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet fellebbezett részének helyes indokai alapján történő helybenhagyását kérte, utalva a Kúria BH2017.159. szám alatt közzétett eseti döntésére is.

Az ítéletábra a fellebbezést a Pp. 256/A. §-a (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el, és azt alaptalannak találta.

Az alperes nem terjesztett elő fellebbezést az elsőfokú ítélettel szemben, így nem kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság az ügyleti kamat százalékos mértékének hiányára alapított érvénytelenségi keresetet érdemben elbírálta, és annak helyt adott. Ezért az elsőfokú ítéletnek a kölcsönszerződés érvénytelenségét megállapító rendelkezése a Pp. 228. §-ának (3) és (4) bekezdései alapján első fokon jogerőre emelkedett. Erre tekintettel az ítéletábra a Pp. 253. §-ának (3) bekezdése alapján - a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között - kizárólag az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel támadott részét bírálta felül, és abban foglalt állást, hogy a kölcsönszerződés az árfolyamkockázatra vonatkozó megfelelő tájékoztatás hiánya miatt, azaz tisztességtelenség címen is érvénytelen-e, továbbá az elsőfokú bíróság az ügyleti kamat százalékos mértékének hiányából eredő érvénytelenségi okot jogszerűen küszöbölte-e ki.

Az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálása szempontjából jelentős tényeket ebben a körben feltárta, a tényállást a bizonyítékok okszerű és logikus mérlegelésével, helyesen állapította meg, és abból

helytálló következtetésre jutott, az általa kifejtettekkel az ítéletmaradéktalanul egyetért, azokat megismételni nem kívánja.

A fellebbezés tükrében rámutat, hogy elsőfokú bíróság által felhívott szerződéses rendelkezések egyértelmű tájékoztatást tartalmaznak arra vonatkozóan, hogy a kölcsönszerződésnek árfolyamkockázata van, amely miatt a fogyasztó fizetési kötelezettsége felső határ nélkül megemelkedhet (Debreceni Ítéletmaradék Pf.II.20.257/2017/6., Győri Ítéletmaradék Pf.III.20.010/2017/4., Pécsi Ítéletmaradék Pf.VI.20.012/2017/6., Szegedi Ítéletmaradék Pf.II.20.061/2017/4., Pf.II.20.149/2017/4.). Egy általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintető átlagos fogyasztótól pedig elvárható, hogy a megállapodás aláírását megelőzően annak valamennyi rendelkezését, így az elsőfokú bíróság által idézett egyértelmű és világos kikötéseket is alaposan tanulmányozza át [6/2013. Polgári jogegységi határozat indokolásának 3. pontja, 2/2012. (XII.1.) PK vélemény indokolásának 6. pontja, BDT2013.2889.], ezért a felperes alappal nem hivatkozhatott arra, hogy az árfolyamkockázat mibenlétéről és annak fizetési kötelezettségére gyakorolt hatásáról nem kapott megfelelő tájékoztatást.

A felperes perben tett nyilatkozata alapján nem kétséges, hogy ténylegesen tisztában is volt azzal, hogy a megállapodás árfolyamkockázatot foglal magában, amely miatt a törlesztőrészleteinek összege megemelkedhet, csupán arra hivatkozott, hogy az autókereskedés szerződéskötéskor eljáró alkalmazottja úgy tájékoztatta őt, hogy az árfolyamváltozásnak kicsi az esélye, annak mértéke pedig minimális lehet (8. sorszámú jegyzőkönyv 3. és 4. oldalai). E tényállítás bizonyítása a 2/2014. polgári jogegységi határozat 1. pontja értelmében már a felperes kötelezettsége volt [Pp. 164. §-ának (1) bekezdése], amelynek annak ellenére sem tett eleget, hogy őt az elsőfokú bíróság a kötelezettségéről, a bizonyítandó tényekről és a bizonyítási teherről is megfelelően tájékoztatta [Pp. 3. §-ának (3) bekezdése].

V. T. vallomása nem volt alkalmas annak alátámasztására, hogy a felperes az árfolyamkockázat valótlanúságára és korlátozottságára vonatkozóan olyan hitelesnek tűnő, határozott és egyértelmű tájékoztatást kapott, amelyből alappal gondolhatta, hogy az árfolyamkockázat szerződésben foglalt szabályai ellenére a fizetési kötelezettsége nem, vagy csupán korlátozott mértékben emelkedhet meg. A tanú ugyanis a felperesnek nyújtott konkrét tájékoztatás tartalmára nem emlékezett, ennek tükrében tehát az, hogy a tanú elképzelhetőnek tartotta, hogy mondott olyat, hogy az árfolyamváltozás esélye csekély, önmagában nem volt elegendő a felperes bizonyítási kötelezettségének teljesítéséhez, különös tekintettel arra, hogy a tanú kijelentette azt is: biztosan nem mondott olyat, hogy az árfolyam nem fog változni (21. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 4. oldala). Abból pedig, hogy a tanú a törlesztőrészlet havi összegét a futamidő és az önerő nagyságának meghatározása során igyekezett az ügyfél által fizetni kívánt mértékhez igazítani, nem következik, hogy az árfolyamkockázat korlátozott, a tanú elmondta ugyanis, hogy ilyenkor is figyelmeztette az ügyfeleit arra, hogy a törlesztőrészletek összege az árfolyamváltozás miatt lefelé és felfelé is elmozdulhat (21. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 3. oldala). Erre tekintettel az elsőfokú bíróság helyesen utasította el a felperes tisztességtelenségre alapított keresetét.

Mivel a felek az ügyleti kamat nominális összegében - az elsőfokú ítéletben kifejtett helyes indokok miatt - megállapodtak, csupán formai hiányosságnak minősült az, hogy az írásba foglalt megállapodásukban a kamat százalékos mértékét nem tüntették fel. Az ilyen érvénytelenségi ok az irányadó bírói gyakorlat szerint érvényessé nyilvánítás útján orvosolható, feltéve, hogy az ügyleti kamat százalékos mértéke a megállapodás alapján nem vitás, vagy igazoltan kiszámolható (BH2017. 159., Kúria Gfv.VII.30.150/2016/10.). A per során a felperes maga is elismerte, hogy az induló ügyleti kamatláb az alperes által megjelölt 17,89%-nak felelt meg (24. sorszámú tárgyalási

jegyzőkönyv 2. oldala), ezért az elsőfokú bíróság helyesen nyilvánította érvényessé a megállapodást annak rögzítésével, hogy ennyi az induló ügyleti kamat mértéke. Annak ugyanakkor, hogy az alperes az induló ügyleti kamatot a felülvizsgált elszámolásban miként határozta meg, a Kúria Gfv.VII.30.167/2017/6. számú határozatában kifejtett okok miatt nem volt jelentősége, az ügyleti kamat százalékos mértékének hiányából adódó esetleges érvénytelenséget ugyanis a DH2 törvény alapján készített felülvizsgált elszámolás nem küszöbölte ki.

A kifejtett okok miatt az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért köteles az 598 146 Ft fellebbezési perérték alapulvételével kiszámított 47 900 Ft feljegyzett fellebbezési illeték, valamint az alperes jogi képviselőjének munkadíjából álló 15 000 Ft + Áfa, azaz 19 050 Ft perköltség megfizetésére (1990. évi XCIII. törvény 59. §-ának (1) bekezdése, 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése, Pp. 78. §-ának (1) bekezdése, 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. §-ának (5) bekezdése és 4/A. §-ának (1) bekezdése).

Debrecen, 2017. november 21.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Molnár Tibor Tamás s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -